

DİNA RUBİNA'NIN ROMANLARINDA DİN VE KİMLİK AÇISINDAN YAHUDİLİK*

Arzu CEBE^a

Öz

XXI yüzyıl çağdaş Rus edebiyatının aynı zamanda modern İsrail edebiyatının önde gelen önemli kadın yazarlarından biri olan Dina Rubina Özbekistan'ın Taşkent şehrinde doğmuştur. Dina Rubina , “Rus Asıllı İsrail Yazarı”, “Çağdaş Rus ve İsrail Edebiyatının Modern Kadın Yazarı” veya “İsrail Edebiyatında Rus Yazar” gibi başlıklar altında tanıtılmaktadır. Bunun nedeni, uzun yıllar Rusya’da yaşayan ve edebi sanatına burada başlayan yazarın daha sonralar İsrail’e göç etmesi ve Rusya’da başlamış olduğu edebi sanatını burada devam ettirmesidir. Rubina edebi sanatında sadece bu ülkelerin sosyo-kültürel, siyasi, iktisadi, günlük yaşamlarını ve özelliklerini değil, aynı zamanda seyahat ettiği Amerika, İtalya, İspanya gibi ülkeleri, bu ülkelerde yaşayan toplumlara ait kültürel unsurları, hatta bu toplumların konuştukları farklı dilleri iyi bir edebi malzeme olarak kullandığı ve eserlerine yansıttığı görülmektedir. Bütün bunların yanı sıra Rubina’nın eserlerinde onun doğup büyüdüğü şehri, Taşkent’i, yakın çevresini, çocukluk arkadaşlarını, komşularını ve dönemin komşuluk ilişkilerini ister küçük çaplı öykülerinde isterse de romanlarında görebilmekteyiz. Bu yüzden Dina Rubina’nın edebi sanatının zengin, bir o kadar da çeşitli ve kültürel özelliklere sahip olduğu söylenebilir. Rubina eserlerinde kimlik, birey, toplum, toplum psikolojisi, zaman ve olay örgüsü gibi unsurları ve rengârenk motifleri kullanarak edebiyatına zengin doku kazandırmıştır. Yazarın modern tarzda yazılan eserlerinde bu tür öğelerin kullanılması, eserlerin hem içerik hem de üslup ve yapı açısından zenginleşmesine neden olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dina Rubina, Yahudilik, Kimlik, Antisemitizm

* Bu çalışma, “Dina Rubina’nın Romanlarında Temel Motifler” adlı tez çalışmasından üretilmiştir.

^a Arş. Gör., Erciyes Üniversitesi, arzucebe@erciyes.edu.tr

Giriş

Dina Rubina'nın ilk roman deneyimi olan ve 1996 yılında yazmış olduğu *İşte Mesih Geliyor* adlı yapıtı, yazarın hem Rus hem de Yahudi edebiyatında tanınmasını sağlamıştır. Bu eserle roman sanatına merhaba diyen yazar yirmi yıla yakın bir sürede çok sayıda roman yazmıştır. Yazarın ayrıca *Rus Kanaryası* (Русская канарейка, 2014) adlı triloji romanı da bulunmaktadır. Romanlarına kronolojik olarak bir göz atacak olursak bunları şu şekilde sıralayabiliriz: *Pontevedra Ormanlarının Son Yaban Domuzu*, (Последний кабан из лесов Понтеведра, 1998), 2004 yılında; *Sindikat* (ya da *Sendika*) (Синдикат, 2004), 2006 yılında; *Sokağın Güneşli Tarafında* (На солнечной стороне улицы, 2006), 2008 yılında; *Leonardo'nun El Yazısı* (Почерк Леонардо, 2008), 2009 yılında; *Kordova'nın Beyaz Güvercini* (Белая голубка Кордовы, 2009), 2010 yılında; *Petruška Sendromu* (Синдром Петрушки, 2010), 2014 yılında; *Jeltuhin* (Желтухин, 2014), *Ses* (Голос, 2014), *Savurgan Oğul* (Блудный сын, 2014), *Rus Kanaryası Trilajisi* (Русская канарейка, 2014).

Rubina'nın romanlarını okuduğumuzda bu romanların konularının genel olarak gerçek hayattan ve fantastik dünyalardan alınmış konuların olduğunu görüyoruz. İlk olarak Rubina'nın gerçeküstü, fantastik ya da kurmaca romanlarına bir göz atacak olursak, bu tip romanlarında zaman, mekân, olay örgüsü ve dış dünyayla romandaki karakterlerin iç dünyası arasında bir bağlantının mevcut olduğunu görürüz. Şöyle ki, romandaki gerçeküstü denilen kurgu, zihnin ve hayalin kurabileceği her şey "olabilir" ve insan beyni tarafından algılanabilir. Bu gibi kurguya sahip olan romanlarında yazar hem okurunun hem de romandaki karakterlerin bildiği, benimsediği dünya dışında alternatif olarak farklı bir dünya oluşturuyor. Bu durumla karşılaşan okuyucu da romandaki kişileri ve bu düşsel dünyayı kabullenmiş oluyor. Yazar bu tip romanlarda olay örgüsünü oluştururken kurguladığı gerçeküstü dünyaya, bu dünyanın insanlarına zaman ve mekân kavramlarıyla uyum hâlinde büyüleyici bir zemin oluşturuyor. Ayrıca yazar burada kahramanların iç ve dış dünyalarını da ihmal etmemektedir. Roman kahramanlarının maddi ve manevi yaşamlarındaki ilişkileri belirli çerçeveye sığdırarak dış dünyayla somutlaştırırken, hiçbir sınırı olmayan iç dünyayı özgün bırakmaktadır. Karakterin dış dünyadan iç dünyaya ya da iç dünyadan dış dünyaya geçişi metnin kurgusu ve yapısında uyumlu bir hava yaratmaktadır. Bu geçişler sırasında kullanılan geriye dönüş, geleceğe gitme, iç monolog ya da iç diyalog,

iç çözümleme, bilinç akımı gibi anlatım tekniklerini kullanan yazar, sürekli şekil değiştiren kahramanların ruh hâllerini okura aktarmaktadır. Olayları kişilerin gerçek dünyasına yerleştiren yazar gerçeküstü unsurları bu alana büyük bir ustalikle dekor olarak dâhil etmektedir.

Dina Rubina'nın romanları yaşamın çeşitli yönlerinin böyle bir aynaya yansımadır, denilebilir. Bir roman yazarının nelerden etkilendiği, roman konusu olarak neleri kaynak olarak kullandığı konusundaki düşüncelerini Rubina bir röportajında şöyle açıklar:

“Yazar havasız bir ortamda yaşamıyor. Kendi eserlerinde hayatında karşılaştığı bazı detayları, tanıdığı insanların karakteristik özelliklerini kullanmayan yazar yoktur. Diğer bir husus ise, yazar bunu var olan katmandan, daha net söylersek, hayatın yoğunluğundan edebi metnin sınırlı katmanına çevirmektedir. Prototipler her zaman ve her yerdedirler. Hatta Jules Verne bile, bilindiği gibi, hiçbir şey görmeden, sadece odasında oturarak en başarılı ve parlak bir karakter olan Paganel'i, eğer yanılmıyorsam, kendi dayısından yola çıkarak yarattı. Karşılaştığınız ve iki lafın belini kırdığınız o harika suratı nasıl kullanamazsınız? Örneğin, okurumun bana “armağan” ettiği bir hikâyeyi kullanmamak nasıl mümkündür? O bir gün trenle yolculuk yapıyordu. Yanında ise muhtemelen, görünüşe bakılırsa yeni tanışmış bir çift vardı. Hanımefendi belli ki özgür hayat tarzına alışık olan bir kadındı. Belli ki genç onu bir yere götürüyor. Durak. İnmem gerekiyor. Bunu bana mektupta anlatan okurum arkasındaki konuşmayı duyuyor: “Ooo, sen kadınlara el de mi uzatıyorsun?” Cevap ise şöyle “Sen bakma ben köylü gibi gözükiyorum ama ben tam bir beyefendiyim.” Böyle bir inciyi kullanmamak mümkün mü? Ya da şoförüm Jenya, Moskova'ya her gelişimde beni arabayla getirip götürüyor. O, bir boğa yılanı kadar sakin, sabırlı, ama oldukça dikkatli bir izleyici beyefendi birisidir. Jenya bana şunları anlattı: “Dina İliniçna, ben dün bir düğün sahnesi gördüm. Poklonnaya Tepesi'nde bir düğün töreninde damat ve gelin sarhoş ve yalınayak bir hâlde en öndeydiler. Onların arkasında nikâh şahidi olacak çift de yalınayak ve baygın durumdaydılar. Onların da arkasında hepten sarhoş olan misafirler vardı. Onların da arkasında düşe kalka el ve ayakları üzerinde yürümeye çalışan, satıcı gibi her tarafından iplerle ayakkabılar asılan

sarhoş birisi geliyordu. Söyleyin bakalım, bu olayı nasıl kullanmazsınız?”¹

Bütün bu ayrıntılar bir roman yazarının gerçekçi romanlarında hem kendi hayatındaki, hem de çevresindeki insanların yaşamlarındaki olayları, kişileri, mekânları olduğu şekliyle kaynak olarak kullandığını gösteriyor. Gerçekçi romanlarda olay örgüsünden bahsederken “zaman, mekân, kişi gibi öğeler olay ya da durum için vardı. Olayı canlı ve gerçekçi kılan da bu öğelerdir”² hususuna da dikkat etmek gerekir. D. Rubina’nın eserlerindeki olay örgüsünü oluştururken eserdeki kahramanları, anlatılan olayları, olayın geçtiği zaman ve mekânı bir çerçeve dâhilinde ele aldığını görüyoruz. Kahramanlarının bulunduğu mekân, zaman ve etrafındaki kişilerle olan ilişkileri olay örgüsünü oluşturuyor. Oluşan bu olay örgüsünün merkezine ise yazar, hayatın akışını yerleştiriyor. Her yazarda olduğu gibi Rubina’nın roman sanatının da kendine has belirgin özellikleri mevcuttur. Yazarın romanlarında yaptığı tarafsız, aynı zamanda romana derinlik ve zenginlik katan betimlemeler, geleneksel gerçekçi roman çerçevelerine uymamak, gerçeküstü olayları olay örgüsüne sığdırabilmek, başkarakterlerin farklı durumlarda, farklı mekânlarda ve farklı görüntülerle ortaya çıkarak okurun onu çok yönlü tanınmasını sağlamak, okurunu düş, anı ve hayal ötesine sürüklemek bu özelliklerden sayılabilir. Dina Rubina “romanın temeli, özü hayattır ve genelde de yazarın beslendiği kendi hayatıdır” ilkesini temel almaktadır.³ Yazarın kitaplarında farklı mekânlar, insanlar ve aileler hakkında tarihe dönüşen hatıralar, efsaneler, masallar yer alarak yeniden canlanmaktadır. Dina Rubina, romanlarının konularından söz ederken şunları belirtir:

“Her yazarın onu heyecanlandıran ve çeşitli kitaplarda ele aldığı birkaç konusu vardır. Bir an yazara yeni bir konu bulmuş gibi gelir ama üzerinde işledikçe bu yeni konunun da yine kendisinin sevdiği konulardan biri olduğunu fark eder. Benim yeni romanımda da benim için beklenmedik konu ve beklenmedik başkahramanlara rağmen yine de her zaman esas konu soy, aile, kesişen insan kaderleri, yalnızlık ve aşk olarak kalıyor.”⁴

¹ Рубина, И. Дина. Я не богиня. Я престарелая дама, которая немножко пишет. Url: <http://mediazavod.ru/articles/daily/kultura/112025/> (Erişim Tarihi: 23.12.2015)

² Tekin, M. “Roman Sanatı I”. Ötüken Yayınları, Ankara, 2003, s:63

³ Url: http://alltipslady.com/iw/pages/_405217 (Erişim tarihi:03.09.2015)

⁴ Рубина, И. Дина. Я циник и пессимист. Не думаю, что книга кого-то изменит Url: <http://www.spb.aif.ru/culture/person/1143146> (Erişim Tarihi: 22.12.2015)

A. Dina Rubina Romanlarında Din ve Kimlik Açısından Yahudilik

Dina Rubina'nın önemli özelliklerinden biri de eserlerinde sıklıkla Yahudi kimliği ve antisemitizm konularına değinmesidir. Antisemitizm ise Yusuf Besalel'in ifadesiyle şu şekilde tanımlanabilir:

Antisemitizm, Sami ırkından olana karşı olmaktır. Genellikle bu terim, Yahudilere karşı, sadece Yahudi oldukları için duyulan nefreti belirtir. Antisemitizm tarihsel bir olgudur. Örneğini dinleri değişik olduğu için Megilat Ester'de Yahudilerin tümünü yok etmek isteyen Vezir Aman'ı; Helen, Roma ve Ortaçağ dönemlerinde din farklılığından kaynaklanan aynı nefret izlemiştir. Avrupa'da ulus devletlerinin ortaya çıkması ile birlikte bu geleneksel nefrete ulusal ve iktisadi unsurlar da ilave olunmuştur. Böylece antisemitizm özellikle Avrupa'da en olumsuz şekilleri ile sergilenmiştir. Örneğin, Fransa ve İspanya'da Haçlı Seferleri dönemi (1096-1190), yine Haçlı Seferleri zamanındaki İngiltere'deki kan iftirası akımı, 14. Ve 15. yüzyıllarda İspanya ve Portekiz'de Engizisyon katliamları, 17. yüzyıldan itibaren Rusya'daki pogromlar, 1933-1945 döneminde Naziler tarafından altı milyon Yahudinin çeşitli ölüm kamplarında (Auschwitz, Birkenau gibi) işgencelerle ve gaz odalarında ve fırınlarda imha edilmesi ile sonuçlanan Holokost felaketi gibi.⁵

Aslında Yahudilik ve antisemitizm konu niteliği taşımalarına rağmen Rubina'nın hemen hemen her romanda bu konulara değinmesi onları motive dönüştürmüştür dersek yanılmayız. Yazarın bu konuya ele aldığı ilk roman *İşte Mesih Geliyor* 'dur. Zira romanın konusu da İsrail'e göç ederek göçmen psikolojisinin etkisiyle hayatlarını sil baştan devam ettirmek zorunda kalan ve buldukları ülkenin siyasi, kültürel, dini değerlerine ayak uydurmaya çalışan, gerçek anlamda Yahudi olmaya gayret eden insanların yaşamlarıdır. Bu insanlar İsrail'den önce yaşadıkları ülkelerde, hatta büyük bir çoğunluğunun bu ülkelerde doğmuş olmasına rağmen yabancı düşmanlığına/antisemitizme ve dışlanmaya/ötekileştirilmeye maruz kalmış ve Yahudi oldukları için belki de zaman zaman buldukları toplumdan dışlanmışlardır. Ama belirli bir zaman sonra İsrail'e göç ederek yaşamlarının geri kalanını kendi vatanlarında devam ettirmek isteyen bu insanlar burada da yabancıdır. Çünkü bu insanlar, geldikleri ülke her ne kadar kendi ülkeleri sayılsa da, bu ülkeye belirli bir zaman sonra göç ettikleri için buranın diline, kültürüne, değerlerine alışık olmayan ve yine buraya yabancı olan, hatta kendi ülkelerinde yaşayabilmek için mücadele eden

⁵ Besalel, Yusuf; *Yahudilik Ansiklopedisi*, Cit-1 Gözlem Basın ve Yayın, A.Ş., 2001,ss.286.

kişilerdir. Aidiyet ve kimlik, geleneksellik ve modernlik arasında çıkmaza giren bu insanlar için çözüm yolu görünmemektedir. Bu insanlar ne buraya alışabiliyorlar ne de başka bir ülkede yaşayabiliyorlar. İşte bu yabancılık duygusu onların iç dünyalarına da etki ederek tıpkı dış dünyalarında olduğu gibi onları iç dünyalarında da yalnızlığa sürükler, onları yalnızlaştırır ve kimsesizleştirir. Romanın göçmen karakterleri dış dünyaya ve kendi iç dünyalarına yabancılaşarak sürekli bir yere ait olamama psikolojisinin, kimlik arayışının baskısı altındalar. Romanda sıkça belirtilen bu ruh hâli ve onun roman karakterleri üzerindeki etkisi sadece yalnız kaldıkları ya da üzüntülü olduklarında değil, kalabalık içinde ve neşeliyken de hissedilebilir.

Romandaki kişiler bırakıp geldikleri hayata ve geçmişlerine zaman zaman özlem duydukları için bu özlem duygusunun kimi zaman onların kişiliklerinin bir parçası olduğu görülmektedir. Onların daha önce buldukları ülkede kazandıkları kimlikleri, yeni ve aslında öz olan vatanlarındaki kişilikleriyle çatışma hâlinindedir. Aslında bu insanların göç nedenlerinden biri ve belki de en önemlisi, romanın akışı içerisinde sıklıkla belirtilen, Mesih'in bir gün geleceğine, İsrail oğullarını kurtararak onları bir araya toplayacağına ve onun gelişine kadar bütün İsrail oğullarının hepsinin İsrail'e dönüş yaparak orada toplanmaları gerektiğine olan inançlarıdır.

İşte Mesih Geliyor romanında Yahudilerin sırf Yahudi oldukları için dışlanmaları ve bunun onların kişilikleri, psikolojileri, duyguları üzerindeki olumsuz etkileri ele alınmıştır. Romanda Yahudileri küçük düşürmek için kullanılan *Jid*⁶ ifadesinin Yahudiler için ne kadar onur kırıcı, incitici bir kelime olduğunu belirten cümlelere de rastlanmaktadır:

“Sen ne benimle, ne de bu yaşlı tatlı adamla, senin yeni jid evraklarını büyük bir merakla inceleyecek İçişleri Bakanlığı'nun memuruyla konuşacaksın. Ben de sana öyle bir soykırım düzenleyeceğim ki sen kendi Saratov'unu özleyeceksin. Çok tuhaf, tam da bu anda onun gözünün önünde Besarabka'daki mahalle serserilerinin onu sürekli “jid”, “jidomor” diye çağırarak çocukluk yılları canlanmaya başladı. Onu başka nasıl çağırırlardı? Her türlü...”⁷

⁶ *Jid* – Genellikle Sovyet Rusya'sında Yahudileri tahkir etmek için kullanılan bir ifadedir. Latince *judaeus* –Yahudi anlamına gelse de çoğu zaman Yahudileri incitmek ya da aşağılamak için kullanılır.

⁷ Рубина, Д.И. *Вот идет Мессия!* Изд Петро СПб 1996 . 320 с. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1933&p=51 s.74 (Erişim Tarihi: 20.01.2016)

Burada kahramanların incitme, hakaret etme ve aşağılama gibi duygularının daha çok çocukluk yıllarında belleklerinde izi kaldığını görebiliyoruz. Örneğin, başka bir cümlede bu durumla karşılaşmak mümkündür:

—Küçük bir “sandalye” şeklini alıyoruz. Şöyle dur, ellerini ver. Birini bu tarafa, diğerini de diğer tarafa koy. Anladın mı? Vitya, dikkatini toplasana, sen küçükken hiç sandalye yapmadın mı?

—Hayır, dedi Vitya, — Ben çocukken mahallede keman çaldım ve mahallenin çocukları bana “Küçük Jidoçek⁸ kemanını çalsana” diye bağırırlardı”.⁹

Yazarın bir diğer romanı olan *Sindikat*'ta bu konu daha farklı bir şekilde ele alınmıştır. Romana ismi verilen *Sindikat* adlı kurumun görevi, dünyanın bütün ülkelerinde kendi temsilciliklerini açmak ve orda bulunan Yahudileri yükseliş konusunda maddi ve manevi olarak motive ve teşvik etmek sorumluluğunu taşımaktır. Bu teşkilatın içinde çalışanların büyük bir kısmı da milliyet olarak Yahudidir. Diğer romanlarından farklı olarak Rubina, bu romanda Yahudilerden bahsederken genel olarak daha mizahi bir yaklaşım sergilemiştir. Ama zaman zaman yazarın onların durumuna acıdığına da şahit olmaktadır:

“Geneli eğitilmiş olan bütün bu insanlar kendi milletlerinin tarihi, kültürü, gelenekleriyle ilgili hiçbir şey bilmiyorlardı. Onların hepsi “çalıntı çocuklar” olarak tanımlanan Yahudiliği kabul edenlerdi, çünkü onların ataları bir zamanlar arsız ve utanmaz Sovyet hükümeti tarafından çalınmıştı...”¹⁰

Romandaki sahnelerin birinde yazar İsrail'de bir terör sahnesini anlatır. Canlı bomba olmayı hedefleyen genç bunu amacını gerçekleştiremez. Ona yaklaşan polisle arasında geçen diyalog yazarın anlatımıyla oldukça etkileyicidir. Aslında diyalogun içeriğinde yazarın amacı, intihar saldırısının inanç doğrultusunda yapıldığına dikkat çekmektir. Filistinli gencin bombayı

⁸ Aslında tercüme edilirken Yahudi anlamına gelen bu kelime, uzun bir dönem Rusya'da Yahudileri kimliklerinden dolayı aşağılamak için kullanılmıştır.

⁹ A.g.k. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1564&p=67 s.74 (Erişim Tarihi: 20.01.2016)

¹⁰ Рубина Д. Синдикат Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1564&p=74 s.74 (Erişim Tarihi: 11.02.2016)

patlatınca cennete gideceğine ama bir Yahudi'nin hiçbir zaman cennete gidemeyeceğine inandığını görebiliyoruz:

– Ben... Cennette miyim? –diye terörist inledi.

– Peki, sence cennette Yahudiler var mı? Sempatik bir şekilde soran polis keskin bakışlarını ona yönelterek cevap bekledi.

– Tabi ki hayır... – diyerek zavallı terörist cevapladı.

– Demek ki sen cennette değilsin – diyen albay, güvenlik güçlerine bu zavallıyı sorgulamak için götürmelerini emretti.”¹¹

Dina Rubina'nın *Kordova'nın Beyaz Güvercini* romanında da İspanya'ya, İspanyol halkının kültürüne dair motifler daha baskın olmasına rağmen, yazar diğer romanlarında olduğu gibi bu romanında da Yahudilerin göç tarihine, antisemitizm konusuna değinmeden geçememiştir. Romanın ana karakteri olan Zahar Kordovin, Yahudidir. Yazar, Kordovin'in ailesinden bahsederken okura Kordovin'in ailesinin timsalinde genel olarak aynı dönemde yaşayan Yahudilerin tarihi ve yaşam biçimleriyle ilgili bilgiler vermektedir. Zahar Kordovin'in ailesi, daha detaylı söyleyecek olursak ataları, İspanya Yahudileridir. İspanya Yahudileri aslında İspanya'ya çok önceden göç eden ve bir kısmı da mecbur kalarak Hristiyanlığı kabul eden Yahudilerdir. Bu, Yahudilerin tarihleri hem edebi, hem kültürel açıdan parlak olsa da kaderleri en acı olaylara şahitlik etmiştir, denilebilir. Yazar, İspanya Yahudilerinin maddi ve manevi durumlarını, eğitimlerini, çalışma durumlarını, daha sonraları Engizisyon kararlarından dolayı maruz kaldıkları işkence ve sürgün gibi tarihi detayları romanın modern konusuna dâhil ederek eserine bir anlamda tarihi roman niteliği kazandırmıştır. Romanda ana karakterin soy ismi Kordovin, aslında gerçek olarak da Cordoba Yahudilerinden bir soya ait olan isimdir. Bu bilgiler roman dâhilinde hem Kordovin'in kendisini hem de diğer karakterleri ifade etmektedir. Bu da romanda yazarın gerçek verilere dayalı bilgiler kullandığını göstermektedir:

“Spinoza'dan yüz yıl önce “Tanrı her şeydir ama her şeyde Tanrı yoktur” teorisini ortaya atan Yahudi mistisizm kuramcısı, tanınmış Kabalist Musa Ben Yaakov (ya da Moshe Ben Yaakov) Kordovero (Kordovera) da bu soyun üyesidir. Bu soy oldukça renkli, güçlü ve sağlam bir soydur: Onların arasında kimler yok ki... Bazı

¹¹ Рубина, Д.И. *Вот идет Мессия!*. Изд Ретро СПб ,1996, 320 с. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=2015&p=35 s.74 (Erişim Tarihi: 11.02.2016)

Kordovinli'lerden, Ortaçağ İspanyol tarihinin kronolojisinde bahsedilmektedir. Altıncı Alfonso'nun Yahudilere İspanyollarla aynı haklara sahiplik hakkını verdiği dönemlerde Yahudiler, kraliyet ailesinde görev yapıyorlardı. Onlar Kerezus¹² kadar zenginlerdi; toprakları, bahçeleri, evleri, gemileri, her şeyleri vardı. Granada, Toledo ve tabii ki Cordoba Yahudileri vardı. 1942 sürgününden ve tüm tutuklamalardan sonra onların bazıları sadece görünürde Hristiyanlığı kabul etmiş. Bu Kordovalılardan olan ikiz kardeşlerin adı Engizisyon¹³ listelerinde yer almaktadır. Yanılmıyorsam, 1728 yıllarında sakladıkları Yahudi inancından dolayı soruşturma sonucunda her ikisi de korkunç işkencelere maruz kalmış ve yakılmışlardı. Ancak bu Yahudilerin arasında piskoposlar¹⁴ da bulunuyordu..."¹⁵

Dina Rubina'nın hemen hemen bütün eserlerinde dini unsurlar içeren motiflere rastlamak mümkündür. Rubina romanlarında bu gibi motiflerin belki de en önde geleni Mesih motifidir. Rubina'nın ilk romanı sayılan *İşte Mesih Geliyor* hem adı itibarıyla hem de romanda sıklıkla değinilen Mesih konusu ile de dikkat çekmeyi başarmıştır. *İşte Mesih Geliyor* romanının esas konusu Mesih, Mesih'i bekleyiş, Mesih'in geleceğine inanış olunca romanda en çok Mesih motifinin kullanıldığını söyleyebiliriz. Aslında Mesih kelimesi kavramsal olarak yazarın edebi sanatında çok yönlü bir biçimde kullanılmıştır; dini, mitolojik, traji-komik, mistik vs. yönlerden işlenmiştir. Bu, tarihi kaynaklarda Mesih'ten bahsedilen hususların kullanımı ve Tevrat'taki Mesih içerikli cümlelerin alıntılanmasıyla yapılmıştır. Musevi inancına göre kurtarıcı anlamına gelen Mesih'in bir gün geleceğine, Yahudi olmayan milletlere karşı üstünlük ve hâkimiyet getireceğine inanılmaktadır. Romanda Mesih'in döneceğine, yeryüzü ve İsrailoğullarının tüm sorunlarını çözeceğine inanarak büyük bir azimle bekleyiş hâkimdir. Bunu Tevrat'tan alıntı yapılan metinler ve roman kahramanlarının Mesih unvanına söyledikleri desteklemektedir. Mesih'in romanda birebir tasviri yapılmasa da romandaki kişiler tarafından kullanılan ifadelerde hayali bir izlenim oluşturuluyor.

"Sadece bir anlık sonsuzluk uykusuna dalmak, dalmak ve aniden uyanmak ve Davut'un evinden o güzel insan Mesih'in Tanrı'nın

¹² Lidya Kralı

¹³ Katolik Kilisesine bağlı mahkeme

¹⁴ Başpapaz

¹⁵ Дина, И.Рубина *Белая голубка Кордовы*. М.: Эксмо, 2009. 544 с. Url:http://loveread.ec/read_book.php?id=2014&p=82 s.82 (Erişim tarihi: 24.02.2016)

önünde nasıl dans ettiğini görmek.”¹⁶ Ya da “Nihayet, Yahudi geleneklerinde, yani aynı zamanda kaynaklarda da Mesih, neşeli, güçlü gerçekten var olan birisidir.”¹⁷

Yazar romanda ironik üslupla karışık olarak İsrail’de yaşayan birçok kişinin hayalinde kendisinin Mesih olduğu umudunun olduğunu da altını çiziyor: “*Şu an İsrail’de Kral Davut’un neslinden olan ve her birinin Mesih olasılığı yüksek olan yaklaşık dört yüz soy var.*”¹⁸

Tevrat’tan alıntı yapılan cümlelere dikkat edecek olursak: “*O’nun emriyle yaratılmış bu dünyada O’nun ismi yücelsin ve kutsallaşsın; O, kendi saltanatını kursun. O, kurtuluşu yükseltsin. O, Mesih’in gelişini hızlandırsın. Âmin!*”¹⁹

Romanda dikkat çeken bir diğer husus da Mesih’i bekleyiş süresidir. Rubina bu beklemenin Yahudiler için aslında ne anlama geldiğini de açıklar. Yahudiler için aslında Mesih’i beklemek ve bu bekleyiş doğrultusunda yaşamlarına şekil vermek onların hayat tarzıdır, yaşam felsefeleridir. Yahudiler için bu bir tür umuttur. Bu umut etrafta olup bitenlerin, gerginliklerin, tedirginliklerin onları birbirinden ayrı parçalara ayırmasına, rutin hayattan koparmasına izin vermemektedir. Yazarın altını çizmeye çalıştığı diğer bir ana fikir de Yahudilerin ayakta kalmasını sağlayan, onları bir gün her şeyin değişeceğine ve düzeleceğine inandıran şeyin de bu bekleyiş olduğudur. Umutla ilişkilendirilen bu bekleyiş, sabır, irade, olayları dikkatli ve sebatlı bir şekilde kabullenıştır. Bekleyiş, İsrail halkı için bir nevi kurtuluş umududur. Bir gün Mesih’in geleceğini ve onlara kurtuluşu sağlayacağını umutla bekleyen bu insanlar sonunda her şeyin iyi olacağına ve cennete gideceklerine inanırlar. Bu konu Zyama’nın düşüncelerinde şöyle açıklanmaktadır:

“Yahudilerin kafayı Mesih’in (buradaki Yahudilerin deyimine göre Maşiah) gelişine taktıklarını o, tabii ki eskiden de biliyordu. Ama burada rastladığı gibi Mesih’i topyekûn, her yerde, profesyonelce bir bekleyiş (haksızlık etmeyeyim de artı bir ayrıntı - tren istasyonunda bekleyiş gibi) anlayışı onu ilk başlarda şaşırtıyordu bile. İyi ki o, bu bekleyişin burada bir yaşam tarzı, yaşamın ta kendisi olduğunu anladı.

¹⁶ Рубина, И. Дина.(1996) *Вот идет Мессия!* СПб: Петро, 1999, 320 с. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1933&p=53 s.53 (Erişim Tarihi: 14.01.2016)

¹⁷ A.g.k. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1933&p=1 s.1 (Erişim Tarihi: 14.01.2016)

¹⁸ A.g.k. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1564&p=66 s.66 (Erişim Tarihi: 14.01.2016)

¹⁹ A.g.k. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1933&p=35 s.35 (Erişim Tarihi: 20.01.2016)

Zyama ise, her insanın hayatının manası saydığı içeriği kutsal sanır ve ona saygıyla yaklaşırdı.”²⁰

Romanın ilk bölümlerinde yaptığı otobüs yolculuğunda Zyama'nın karşısına çıkan zihinsel özürlü bir genci çevredekiler “Maşiah” diye çağırılmaktadır. Roman süresince bu genç “İşte Mesih geliyor, işte Mesih...” diye şarkı mırıldanmaktadır. Adı Mesih olan zihinsel özürlü bu genç, bir gün Zyama'ya yaklaşır ondan para ister. Eğer para verirse Mesih'in ona dua edeceğine inandırmaya çalışır. Tam da bu esnada bir kafa karışıklığı oluşur; dua edecek Mesih bu genç mi yoksa beklenen Mesih midir? Aslında romanda Mesih adı verilen bu genç, tarih boyu Yahudilerin karşısına çıkan “Yalancı Mesihleri” simgelemektedir. Romanda Mesih'i bekleyiş konusu, bazen romandaki kişilerin ağzından bazen de ironik ifadeler kullanılarak dile getirilmiştir: “İşin özü budur ki Mesih gelmeyecek, hatta şarkıda söylendiği gibi telefon bile etmeyecektir. Ülkeyi pazarlık alanına çevirdikleri sürece o burnunu bile göstermeyecek.”²¹

İşte Mesih Geliyor romanının son sahnesi olan Zyama'nın ölüm anı, romanın en gergin sahnesi olarak zirvesi sayılabilir. Zyama, ölüm anında dedesini görüyor ve ona “Dede, Mesih sen misin?” diye sorduğunda yanıt olarak “Evet” cevabını alıyor. Uzun süre beklenen Mesih nihayet gelmiştir. O, Zyama'nın “evliya gibi ölen” dedesidir.

Yazarın, *Sindikat* adlı romanında da az da olsa Mesih ve onun gelişine inanış konusuna değinilmektedir. Şöyle ki; romanda sık sık belirtilen Yükseliş, esasen Yahudi inanışına göre Mesih'in döneceği inanışına bağlıdır. Yahudi halkı, Mesih'in dönüş yapmadan mutlaka İsrail topraklarına geri dönerek Mesih'in geleceği günü beklemek gerektiğine inanmaktadır. Ama romanda Mesih'in anılması bu inanışla ilgili değildir. Yazar bu motifi memura yöneltilen sorgu kâğıdında sıradan bir soru olarak “Siz Mesih'in geleceğine inanıyor musunuz?”²² gibi kullanarak önceki romana sadece atıfta bulunmakla yetinmiştir.

Rubina'nın romanlarında rastlanan motiflerden biri de Yahudilere ait yükseleceklerine inanış ya da Yükseliş motifidir. Yükseleceklerine inanış Yahudilerin en önemli ve hatta hayatlarını bu inanış doğrultusunda yönelttikleri dini inanışlarından biridir. Bu konuya yazarın daha çok *Sindikat* romanında rastlamak mümkündür. Romanda sık sık dile getirilen *Yükseliş* (*восхождение*)

²⁰ A.g.k. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1564&p=1 s.1 (Erişim Tarihi: 20.01.2016)

²¹ A.g.k. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1564&p=66 s.1 (Erişim Tarihi: 14.01.2016)

²² A.g.k. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=2015&p=14 s.4 (Erişim Tarihi: 11.02.2016)

motifini açıklamadan önce yükselişin Yahudiler için ne anlama geldiğini ve daha sonra romanda motifin ne anlamda kullanıldığı açıklamakta fayda var.

Yükseliş – Yahudiler tarafından kabul edilen sözcük anlamıyla “Alya” – Yahudi kültüründe, aynı zamanda dini inancında çok önemli yer tutmaktadır. Alya, yıllardır sürgünde olan Yahudi halkının bir gün bütün bunların son bulacağı ve onların kutsal topraklara döneceklerine dair inanışıdır. Dini inancın da önemli bir parçası olan Alya, Mesih’in bir gün geri döneceği ve İsrailoğullarını kurtaracağı ama bu zamana kadar da İsrailoğullarının dünyanın her neresinde olursa olsun mutlaka İsrail’e dönüş yapmaları gerektiği inancıyla da bağlantılıdır. Bu inanış 1950 yılında İsrail hükümeti tarafından kabul edilen Geri Dönüş Yasası’yla da desteklenmektedir. Yasanın içeriğine göre İsrail dışında yaşayan Yahudiler, bütün koşullara rağmen İsrail’e göç etmeli, devlet içinde bulunan ve bu doğrultuda hizmet eden bütün kurumlar göç eden bu vatandaşlara maddi ve manevi her açıdan destek sağlamalıdır. Yahudi tarihinde ilk ve en büyük göç Rusya’dan İsrail’e 1882-1905 yıllarında gerçekleşmiş olan göçtür.

Romanda adı geçen kurum *Sindikat*, bu sorumlulukları üstlenen bir Yahudi teşkilatıdır. Bazı edebiyat yazarlarının görüşüne göre aslında Rubina’nın romanda asıl ele aldığı teşkilat, şu an sadece İsrail’de değil, dünyanın birçok ülkesinden İsrail’e göç eden Yahudilere dil, din, barınma, maddi ve manevi açıdan destek veren *Sohnut Cemiyeti*’dir. Ama bu benzerliği Rubina her defasında reddetmektedir.²³ Romanda kurumla ilgili verilen bazı bilgilerin içerisinde *Yükseliş* motifine de rastlamak mümkündür. Yazar, *Sindikat*’tan her bahsedişinde *Yükseliş* kelimesini kullanmaya özen göstermiştir. Bu kullanım, bazen kurumun ismi bazen de sadece yükseliş kelimesinin anlamını taşımaktadır. Bütün bunlarla birlikte Rubina *Yükseliş* konusuna zaman zaman mizahi açıdan yaklaşmıştır. Belki de bu, *Sindikat*’ı mizahi roman olarak adlandırmasının temel sebeplerinden biridir. Örneğin; aşağıda verilen örnekte Rubina *Yükseliş* konusuna alaylı bir tavır sergileyerek onun kutsal bir anlam içerdiğini ama Yahudilerin bundan sanki bir mantar toplayıcısının mantardan, balıkçının balıktan bahsettikleri gibi basitçe konuştuklarını vurgulamaktadır.

“Bizim kurumumuz “Dünya Yükseliş – “Sindikat” teşkilatı ya da sadece “Sindikat” adlı bir kurumdur. O, küçük bir Yahudi

²³ Рубина, И. Дина. Я уже не вернулась в Россию . Интервью с Полина Лимперт MIGnews.com Url: http://mignews.com/news/interview/world/231204_165406_72190.html (Erişim Tarihi: 09.02.2016)

topluluğunun olduğu her ülkede köklerini her alana bırakarak faaliyet göstermekteydi. Hele de eski Sovyetler Birliği'nin tüm cumhuriyetleri resmen bizim iplerimizle bağlanmışlardı, yönetimimiz dâhilinde orada yaşayan tüm Yahudilerin hepsi sayılmış, numaralandırılmış, listelenmiş ve teşkilatın veri tabanına dâhil edilmişti. (...) "Sindikat'ın" asıl amacı ve yükümlülüğü tabii ki İsrail'in yükselişiydi. Yükseliş, anladığım kadarıyla kutsal bir anlama sahiptir. Mantar toplayıcılarının mantarla ilgili (dünkü yağmurdan sonra küçük mantarlar çıktı), balıkçıların balıkla ilgili (fırtınadan önce balıklar yok oldu), bahçıvanların seralarıyla ilgili (eğer sabahın altısında uyanıp güllerin üzerine örtmeseydim, hepsi şimdiye donmuştu) konuşmaları gibi toplantılarda, gezilerde, kongrelerde herkes bundan (Yükseliş'in kutsal anlamından) bahseder. Mantar hasadının, üzerinde yağmurlukla saatlerce dolaşan mantar toplayıcısının, balığın da oltanın diğer ucunda beklese de beklese de fark etmeyen balıkçının isteğine bağlı olmaması gibi, hava iyi ya da kötü olsun bizim hasadımız da hiçbir şekilde bizim çabalarımıza bağlı değildi."²⁴

Rubina'nın *Alya – Yükseliş* konusuna mizahi yaklaşımını romanda birçok pasajda görmek mümkündür. Rubina'nın aslında vurgulamak istediği, yıllardır bazı Yahudiler için umut, bekleyiş, görev anlamına gelen ve onlar için kutsal olan *yükseliş* anlayışı bazıları için sadece bir çıkardan başka bir şey olmadığı konusudur. Örneğin: "1986 yılında bir Yahudi'den olan bebeğimi kürtaj yaptırđım. Söyleyin bakalım bu yükseliş için bir görev olarak kabul edilebilir mi?"²⁵

Rubina'nın romanlarında kullanılan dini motiflerden bahsederken kullanılan diğer dini unsurlara değinmek gerekmektedir. Örneğin; yazarın romanlarında Tevrat motifine de sıklıkla rastlamamız mümkündür. *İşte Mesih Geliyor* romanında bu motife değinmiş, Tevrat'tan yaptığı alıntıları roman dâhilinde bazen kısa metin bazen de cümle şeklinde genellikle italik yazıyla romana dâhil etmiştir. Romanın içeriğine dâhil edilen bu dini metinler zaten olayın akışına uygun olarak eklendiği için metnin konusuna uyum sağlamaktadır. Aslında alıntı olarak kullanılan bu cümleler romanda sıklıkla laytmotif olarak Mesih, onun gelişi ve İsrailoğullarını kurtaracağıyla ilgili inanışla da bağlantılıdır. Bu yüzden romana dâhil edilen metinlerle Tevrat'tan alıntı yapılan metinler arasında uyumu sağlamak için özellikle içinde Mesih'in

²⁴ Рубина, И. Дина ,*Синдикат*. М.: Эксмо, 2006. 576 с. Url:http://loveread.ec/read_book.php?id=2015&p=6 s.6 (Erişim Tarihi: 11.02.2016)

²⁵ A.g.k. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=2015&p=39 s.39, (Erişim Tarihi 11.02.2016)

gelişi düşüncesini barındıran cümleler seçilmiştir. Bu cümlelerden bazılarına örnek vermek yerinde olacaktır:

“Davud dedi ki: “Tanrı’nın karşısında sevineceğim”²⁶; “Her ne olduyorsa yine olacak, gerçekleşen şey gerçekleşecek, güneşin altında yeni bir şey yoktur.”²⁷; “Rabbimiz bizim, Allah’ımız, Senin ismin İsrail üzerinde, Senin halkın üzerinde, Senin şehrin olan Kudüs (Yerüshalaym) üzerinde, Senin şerefine kazanıldığı yerde – Siyon üzerinde ve Senin Mesih’in Davud’un krallığı ve Senin Mabedin üzerinde yücelsin...”²⁸

Roman karakterlerinin sıklıkla günah işlediklerini ve bu yüzden pişmanlık duyduklarını ve affedilmek için dualar ettiğini görüyoruz. Bu duruma birkaç örnek verecek olursak;

“Tanrım, yaratılmamıştan önce ben yaratılmayı hak etmemiştim, şimdi ise yaratılmama rağmen sanki hiç yaratılmamış gibiyim. Hayatımın ve ölümümün karşısında külüm ben. İşte ben utanç ve rezillik dolu bir tabak, çanak gibi senin karşıdayım. Benim atalarım ve benim Tanrı’m, bir daha günah etmemem için varsın senden merhamet gelsin, şimdiye kadar senin karşında yapığım günahları büyük merhametinin hürmetine sil...”²⁹

Yine aynı nedenlerden yapılan diğer bir dua metnine edecek olursak;

“Bizim ve bizim atalarımızın Tanrı’sı! Bizim duamız sana ulaşsın, bizim dualarımızdan uzak durma, zira biz senin karşında hak yolundayız ve günah işlemedik, diyecek kadar inatçı ve ukala değiliz. Şüphesiz ki biz günah işledik.”³⁰

Tanrı karşısında suçlu olduğunu, günah işlediğini kabul eden dualarla beraber aynı zamanda günahının affı için bir nevi yalvarış içeren dualar da bulunmaktadır. Aslında bu romandaki olayların baş gösterdiği zamanın Kefaret Günü olan *Yom Kipur*’un (kefarete, günah çıkarma günü) kutlandığı bir döneme denk gelmesiyle de bağlantılıdır. Çünkü aynı zamanda *Kefaret Günü* olarak

²⁶ Рубина, И.Дина, *Вот идет Мессия!*. СПб: Петро, 1999, 320 с. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1564&p=1 s.1 (Erişim Tarihi: 20.01.2016)

²⁷ A.g.k.Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1933&p=62 s.62 (Erişim Tarihi: 20.01.2016)

²⁸ A.g.k.Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1933&p=81 s.81 (Erişim Tarihi: 20.01.2016)

²⁹ A.g.k. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1933&p=82 s.82 (Erişim Tarihi: 22.01.2016)

³⁰ A.g.k. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1933&p=81 Стр:81 (Erişim Tarihi: 20.01.2016)

bilinen bugün, ruhun arındırıldığı, geçmiş yılın günahları için özür dilendiği bir gündür. *Yom Kipur*'da sadece Tanrı'ya karşı işlenmiş günahlar affolunur, başkalarına karşı işlenen günahlar değil. *Yom Kipur*, günahlarının affı için kesecekleri kurbanın Tanrı tarafınca kabul edilmesi niyetine yapılan dualarla ve nihayet kesilen kurbanla son bulur. Ve romanın en ilginç tarafı da, günahların affı için yapılan dualarla ve ana karakter Zyama'nın ölümüyle bitmesidir. Aslında Zyama, sanki roman içinde işlenen günahlar sonucunda kurban edilmiştir. Yazarın, *Yom Kipur* gününde yapılan dualara oldukça fazla yer verdiği görülüyor:

“Senin karşında mecburi ve kendi irademizle işlediğimiz günah için,

Senin karşında katı yüreklilikle işlediğimiz günah için,

Senin karşında kibirle işlediğimiz günah için,

Senin karşında küstahlıktan dolayı işlediğimiz günah için,

Senin karşında yakınımıza kötü niyetten dolayı işlediğimiz günah için,

Senin karşında hırçınlıkla işlediğimiz günah için,

Senin karşında sebepsiz nefretten dolayı işlediğimiz günah için

Senin karşında şiddetten dolayı işlediğimiz günah için,

Senin karşında kalp karmaşıklığından dolayı işlediğimiz günah için,

Bunların hepsi için affeden Tanrım, affet bizi, bağışla bizi.”³¹

Yazarın kutsal kitaplara değindiği bir diğer roman da *Rus Kanaryası* adlı triloji romanıdır. Bu romanda yazarın sıklıkla İncil'den alıntıladığı cümleleri kullandığı, roman karakterlerini herhangi bir yönleriyle İncil'de adı geçen kişilere benzettiği görülmektedir. *Jeltuhin* adlı ilk romanda uzun yıllar çocuğu olamayan Etinger'in eşinin aniden hamile olması olayını İncil'de adı geçen birçok peygamberin eşlerinde görülebilen bir duruma benzeterek bu durumu mucize olarak adlandırmaktadır. Böylece, Rubina kendi romanındaki bir

³¹ A.g.k. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1933&p=81 Стр:81(Erişim Tarihi: 25.01.2016)

konudan bahsederken aslında bu benzetmeyi yaparak okurunu da İncil’de aynı konunun varlığı hususunda bir nevi bilgilendirmiş olmaktadır:

“Ve bir anda mucize – İncil büyüklerine has olan o güç baş verdi. Çocuksuz bir evliliği, on yıl sürdürdükten sonra özürlü ayağıyla yaşlı zamanlarında kocaman gözlü ve kocaman kulaklı oğlu Hertsel’i doğurmayı başardı...”³²

Bunun dışında yazarın, romanın ana karakterlerinden biri olan Aya’nın ismini kutsal metinlerden esinlenerek verdiğini ve ayrıca kutsal metinlerde geçen adları kullandığını görüyoruz. Eski Ahit’te (*Eski Ahit, Yaradılış ya da Tekvin adlı ilk bölüm*) anılan bu isim “kutsal, ışık, nur, güzel simalı” anlamına gelmektedir. Romanda adı geçen bir diğer isim Esfir (aslında kutsal metinlerde Ester), “çok güvenilir” anlamına gelen başka bir isimdir. Çok eski zamanlara ait bu inanca göre, dünyaya gelen bebeğe kutsal metinlerde anılan bir isim verilmesinin, bu ismin o bebeğin kişiliği, kaderi ve hayatında olumlu bir etkisi olacaktır. Günümüzde de birçok halkın geleneklerinde halen bu inancın var olduğu görülmektedir: “*Aya diye bir isim var. İncil’de galiba. Yoksa Kuran’da mıydı? Önemli değil. Benim fikrim: acaba daha da sağlıklı olsun diye onu eski bir isimle mi adlandırsak?*”³³

Ayrıca Rubina zaman zaman kendi karakterlerini kutsal kitaplardaki kişilere de benzetmektedir. Örneğin, yazar romanın kahramanı Aya’nın ismini İncil’den alındığı bilgisinden sonra Aya’yı İncil’de Rut’a (bazı kaynaklarda Ruf) benzetmektedir. Rut, oldukça kuvvetli, her zorluğun üstesinden sabrı ve azmiyle gelen bir kadındır. Eşi Boğaz’a oldukça sevgi duyan Rut, her şeye rağmen ona sadıktır. Yazar Aya’yı bu özelliklerinden dolayı Rut’a benzetmektedir. Aya, sağlık açısından engelli olmasına rağmen tek başına hayata tutunarak tüm zorlukların üstesinden gelmiş, çok sevdiği Leon’dan uzun zaman haber almasa da onu sabırla bekleyerek sevgisine her zaman sadık kalmıştır. “*Ne batıl inancı, bu profesyonel bir cilvedir, diye düşündü. Onun Aya’sı hiçbir şeyden korkmaz. O, İncil’deki bütün kötülüklere göğüs gelir, kaya gibi olan Rut gibidir...*”³⁴

³² Рубина , И. Дина. *Русская канарейка*. Желтухин М. Эксмо , 2014. 432 с. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=28073&p=13 s.81 (Erişim Tarihi 04.05.2016)

³³ A.g.k. Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=28073&p=51 s.51 (Erişim Tarihi 04.05.2016)

³⁴ Рубина , И. Дина. *Русская канарейка*. Блудный сын . М.: Эксмо , 2014. 448с. Url: <https://www.litmir.me/br/?b=277806&p=268> s.51 (Erişim Tarihi 04.05.2016)

Sonuç olarak, Dina Rubina'nın, romanlarında yer alan karakterleri okuyucuya hem iç hem de dış dünyasını betimleyerek tanımladığını görmekteyiz. Yazarın hemen hemen bütün romanlarında en dikkat çekici unsur, karakterlerin iç dünyaları ve alışmaya çalıştıkları dış dünyaları arasındaki çatışmadır. Ayrıca, yazarın romanlarında göç, göçmen psikolojisi, etnik ve sosyal kimlik, göçün insan psikolojisi üzerinde yarattığı travma ve bu travmanın kalıntılarının insan hayatına etkisi de ele alınmaktadır. Bu bağlamda ister Birinci Dünya Savaşı isterse de İkinci Dünya Savaşı sonrası Yahudilerin zorunlu yaşam yerlerine alışma süreçleri, topluma kaynaşmak için verdikleri mücadele ve bir zaman sonra kendi ülkelerinde, asıl ait oldukları toplumla birlikte yaşayabilmek için, onlara ayak uydurabilmek için verdikleri çabayı da yazarın romanlarında detaylı bir şekilde görmekteyiz. Rubina romanlarının başka bir özelliği de romanlarında sıklıkla değinmiş olduğu Yahudilik, Antisemitizm, Mesih ve Yükseliş gibi konular, romanı kültürel ve tarihi açısından zenginleştirmekle birlikte romana anlatım gücü ve kavram zenginliği açısından değer kazandırmıştır. Bu motiflerin anlamı bazen yazarın kendisi tarafından bazen de romandaki herhangi bir karakter tarafından açıklanmış olup bu da okuru bu yönde bilgilendirme amacı taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Besalel, Yusuf; *Yahudilik Ansiklopedisi*, Cit-1 Gözlem Basın ve Yayın A.Ş. 2001, s.286
- Paramonova, Alina Vladimirovna, Forlova Galina Aleksandrovna, "Klyuçevie motivi v romanah Dini Rubinoy "Poçerk Leonardo" i "Sindrom Petruşki". İzd. Gramota. Filologičeskie nauki. Almahah sovremennoy nauki i obrazovaniya. (www.gramota.net/materials/1/2015/6/31.html) (Erişim tarihi:13.05.2016)
- Rubina, D.İ., *Poçerk Leonardo*, M.:Eksmo, 2012, Str: 464.
- Rubina, D.İ.; *Posledny kaban iz lesov Pontevedra*, M.:Eksmo, 2002, Str: 320.
- Rubina, D.İ.; *Sindikats*, M.:Eksmo, 2006, Str: 576.
- Rubina, D.İ.; *Sindrom Petruşki*, M.:Eksmo, 201, Str: 513.
- Rubina, D.İ.; *Vot İdet Messiya!* SPB., Retro, 1999 Str:320.
- Rubina, D.İ.; *Belaya golubka Kordovi*, M.:Eksmo, 2009, Str: 544.
- Şafırskaaya, E.F., "Dina Rubina: Prodol'jenie Ççehovskih traditsii" *Russkaya slovestost*.2003. №7. S.70-72

Tekin, M.; *Roman Sanatı I*. Ötüken Yayınları, Ankara, 2003, s:63

Ziyatdinova D.D., "*Sintez dokumental'nogo i hudojestvennogo v povestyah D.Rubinoy "Djaz Band na Karlovom Mostu" i "Holodnaya vesna v Provanse"*"
Filologiya i Kultura,2012. №4(30).PDF.

<http://loveread.ec/biography-author.php?author=Dina-Rubina> (Erişim tarihi:27.10.2015)

<http://www.dinarubina.com/biography.html> (Erişim tarihi:09.09.2015)

<http://mediazavod.ru/articles/daily/kultura/112025/> (Erişim Tarihi: 23.12.2015)

<http://www.tdk.org.tr> (Erişim tarihi:07.03.2016) (Erişim tarihi:15.03.2016)

<http://philologos.narod.ru/lotman/lotman-pupp.htm> (Erişim tarihi:15.03.2016)

<http://www.dinarubina.com/critique/osipzova-kanareyka.html> (Erişim tarihi:15.03.2016)

<http://www.antho.net/library/gomberg/rubina.php> (Erişim tarihi:01.09.2015)

<http://alltipslady.com/iw/pages/405217> (Erişim tarihi:01.09.2015)

<http://www.antho.net/library/rubina/>(Erişim tarihi:01.09.2015)

<http://bookmix.ru/groups/viewtopic.phtml?id=946> (Erişim Tarihi:25.11.2015)

<http://alltipslady.com/iw/pages/405217> (Erişim tarihi:03.09.2015) (Erişim tarihi:11.09.2015)

<http://bookz.ru/authors/kollektiv-avtorov/russkaa-651.html> (Erişim tarihi:29.12.2015)

http://www.antho.net/interview/rubina_19_10_2009.html (Erişim tarihi:11.09.2015)

<http://lib.guru.ua/NEWPROZA/RUBINA/sobaka.txt>(Erişim tarihi:02.11.2015)

<http://7days.ru/stars/privatelife/dina-rubina-moya-karera-nachalas-s-trekh-slov.htm#ixzz3tTJ0MCMC>(Erişim tarihi:06.02.2016)

<http://alltipslady.com/iw/pages/405217> (Erişim tarihi:03.09.2015)

<http://www.spb.aif.ru/culture/person/1143146> (Erişim Tarihi: 22.12.2015)

JUDAISM AS A RELIGION AND IDENTITY IN DINA RUBINA'S NOVELS*

Arzu CEBE^a

Abstract

Dina Rubina - one of the most remarkable woman writers of the Modern Russian and at the same time, Israeli literature of the 21st century was born in Tashkent, Uzbekistan. Lived in Russia for many years and dwelling in Israel at the present time, the writer has shown her talent to use as a literature material not only the socio-cultural, political, economic and daily life and peculiarities of these countries, but also her impressions on countries where she has travelled. She is known as the "Israeli writer of Russian origin", "modern woman writer of the contemporary Russian and Israeli literature" and "the Russian writer in the Israeli literature", since, she lived in Russia and began her literary activity there and only later migrated to Israel, where she continued her activity as writer. Dina Rubina reflected in her works not only socio-cultural, political, economic and daily life and features of the abovementioned two countries, but also cultural elements, different languages and etc. of other countries and cities as America, Italy, Spain, Venice. Besides, reflection of cultural elements of different peoples can be traced in her literary works. For instance, sporadic examples of languages of these peoples have been used by the author. Therefore, it can be surely said that Dina Rubina has been able to create literary works rich with cultural colors, high level of variety and mental peculiarities. Using elements as identity, individuals, society, social psychology, time and plot, the author has well succeeded to create a rich texture of multicolored themes in her works. The most leading themes preferred by Dina Rubina are folkloric and mythologic themes. Alongside with the mythologic themes as fortunetelling, dreams, magic and soothsaying, elaborative usage of elements as

* This work is derived from author's thesis entitled "Dina Rubina'nın Romanlarında Temel Motifler."

^a Res. Asst, Erciyes University, arzucebe@erciyes.edu.tr

tales, legends, epics and popular beliefs can also be well traced in Dina Rubina's literary works. Having a rich cultural background inherited from different societies, the author has much used these themes as a source for her literature, which surely presents her as a competent writer. Having used such elements in her modern style fictions, the author has definitely enriched them with a plenty of cultural tinctures. In her works, she could successfully use all these things as literary material. At the same time, we can see in her works (both in stories and romans) Tashkent, where she grew up, her childhood friends, neighbors and neighborhood of that time. So, we can surely say that her literary works are rich of cultural features, uniqueness and colors. Rubina bestowed the sense of richness to her literary works, thanks to using elements as identity, individual, society, social psychology, time and etc. In her works written in modern style, she could successfully use all these elements, which gave to them high quality from the point of view of colorfulness, richness, uniqueness and originality.

Rubina contributes to Israel and Russian literature. She succeeds to blend Israeli literature into Russian literature, and Russian literature into Israeli literature. She says: "The recipe of the Russian literary Israeli cocktail is this: we take the national Jewish temperament, add a large measure of Soviet mentality, dump into the thick of it a full spoon of zesty immigrant problems, a pinch of normal human vanity, half a cup of the existential prophetic itch, then pour in, without measure, sincere love for the Russian word and culture, heat it up in the scorching Jerusalem sun, shake well, and empty this mixture into various large and small forms..."

Dina Rubina wrote at 16 her very first short story. The name of story was "When will snow" and it became famous after the publication in in the "Youth" magazine. After this, she published her books; "When will the snow ..?", "House of the green gate", "Open the window!", "Hyphenated name" "One intellectual sat down on the road", "Music Lessons", "Angel of the guard", "High water Venetians", "Astral flight of the soul in the classroom physics", "Eyes character close-up", "Sunday Mass in Toledo", "Within thy gates", "A few hasty words of love", "Our Chinese business", "Combine", "So, we continue!", "Master tarabuka" "Strangers entrances", "Camera zooms!", "Lyuba", "Myth hidden...", "Only hurts when I laugh", "Adam and Miriam", "Porcelain undertaking", "Dushegubitsa", "Windows".

But when she immigrated to Israel in 1990, was able to overcome a difficult period of transition for her, she does not know Hebrew, but she kept on writing novels. In 1996, she wrote her first novel "Here Comes the Messiah!" the best-known publication in Israel. "Here Comes the Messiah!" is published in Jerusalem and Moscow. This novel brought him success but success didn't spoil Rubens's work ethic. *Here Comes the Messiah!* nominated for the "Russian Booker Prize". This novel was published in

Russian both Israel and Russia. The subject of the novel is identity, culture, space and migration. The novel is filled with people claiming to be the Messiah, swindlers and the swindle, Jewish and Christian pilgrims, Palestinian Arabs and children.

Author's other novels are: *"And the sunny side of the street"*, *"White dove of Cordoba"*, *"Handwriting of Leonardo"*, *"Last boar from Pontevedra forest"*, *"On the sunny side of the street"*, *"Sindikat"*, *"Petrushka syndrome"* and *"Russian canary"*. In 2007 her novel *"At the Sunny Side of the Street"* got third prize of Russian national book award "Big Book".

Keywords: Dina Rubina, Judaism, Identity, Antisemitism.

